UCHWAŁA NR XXXIII/212/2026
RADY GMINY LIPIE

z dnia 26 listopada 2026 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2027-2029

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2026 r., poz. 662) oraz art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2026 r., poz. 980) .

Rada Gminy Lipie
uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2027-2029, który stanowi załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Lipie.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 2027 r.

Przewodnicząca Rady Gminy
Lipie

Ewa Kuc

Projekt opracowała: Ilona Kubicka

SEKRETARZ GMINY
mgr Agnieszka Kotynia

Sprawdzono pod względem formalno-prawnym
radca prawny
Iwona Karpińska-Marchewka

Uzasadnienie

Obowiązek podjęcia niniejszej uchwały wynika bezpośrednio z art. 176 pkt 1 oraz art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 980). Na mocy art. 176 pkt 1 przywołanej ustawy do zadań własnych gminy należy m.in. opracowywanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Problemy społeczne oraz trudności opiekuńczo-wychowawcze dotykające rodziny mają charakter złożony i długofalowy. Skuteczna pomoc rodzinom w kryzysie wymaga zaplanowania systematycznych i ciągłych działań pomocowych, których rezultaty przynoszą efekty w dłuższej perspektywie czasowej. Okres trzech lat stanowi optymalny horyzont czasowy pozwalający na wdrożenie kompleksowych narzędzi oraz przywrócenie rodzinie zdolności do prawidłowego wypełniania jej podstawowych funkcji.

Głównym celem programu jest stworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu funkcjonowaniu rodzin oraz niesienie im wszechstronnego wsparcia. Realizacja założonych celów i działań naprawczych odbywać się będzie we współpracy gminy z gminnymi jednostkami organizacyjnymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi.

W związku z powyższym – mając na uwadze zarówno przesłanki prawne, jak i faktyczną potrzebę społeczną – podjęcie niniejszej uchwały jest w pełni uzasadnione.

Załącznik do uchwały nr XXXIII/212/2026

Rady Gminy Lipie

z dnia.26 listopada 2026 r.

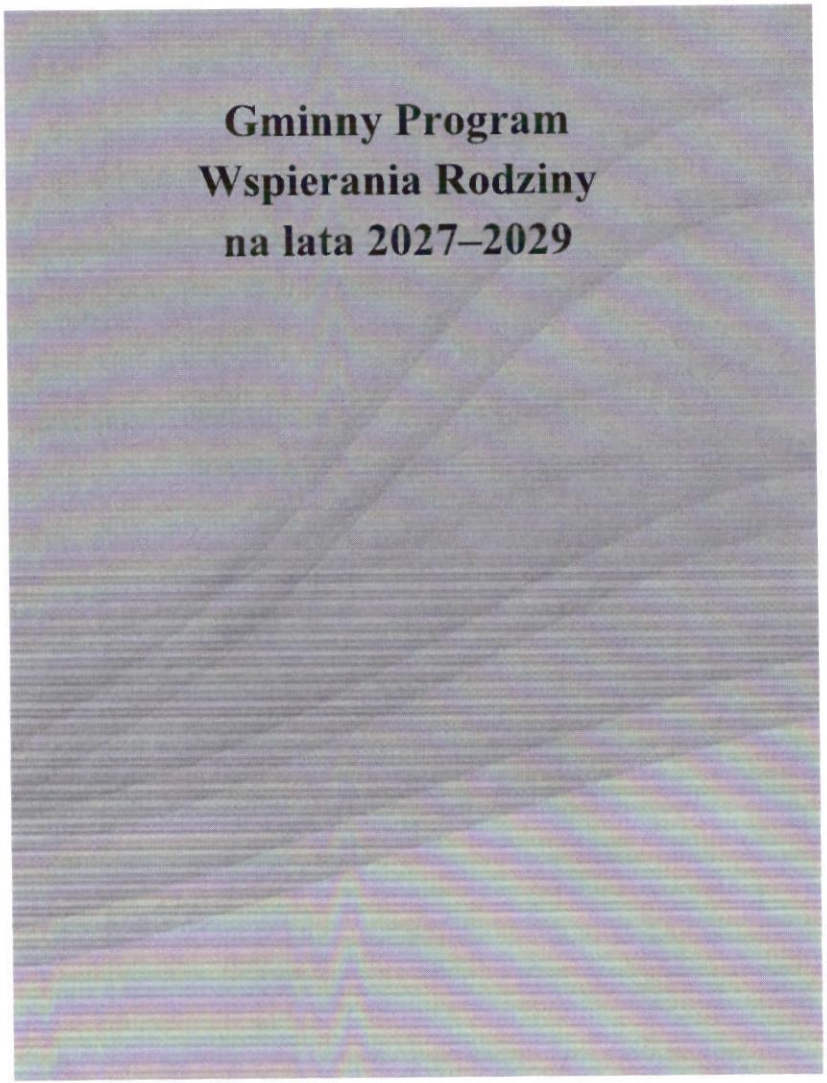

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2027–2029

Spis treści

Rozdział I Otoczenie prawne ... 3

1.1. Podstawa prawna programu ... 3

Rozdział II Wspieranie rodziny ... 4

2.1. Rodzina jako wartość ... 4

2.2. Zmiany społeczne a funkcjonowanie rodziny ... 5

2.3. Czynniki chroniące i czynniki ryzyka w funkcjonowaniu dziecka i rodziny ... 5

2.4. Formy wspierania rodziny oraz zasoby systemu pieczy zastępczej ... 7

Rozdział III Wspieranie rodziny w gminie Lipie ... 11

3.1. Główne czynniki powodujące trudności życiowe skutkujące wsparciem GOPS ... 11

3.2. Typy rodzin objętych pomocą społeczną ... 11

3.3. Wsparcie asystenta rodziny ... 12

3.4. Formy pomocy i wsparcia świadczone przez GOPS ... 13

3.5. Gminny Punkt Wsparcia Rodziny ... 13

Rozdział IV Wyniki badań społecznych dotyczących sytuacji rodzin i dzieci w gminie Lipie – 2026 r. ... 15

4.1. Wyniki badania ankietowego mieszkańców w zakresie wspierania rodziny ... 15

4.2. Wyniki badania ankietowego uczniów w zakresie wspierania rodziny ... 20

4.3. Podsumowanie ... 23

Rozdział V Analiza SWOT ... 25

Rozdział VI Adresaci programu ... 27

Rozdział VII Realizatorzy programu ... 27

Rozdział VIII Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2027–2029 ... 28

Rozdział IX Zakładane rezultaty ... 36

Rozdział X Realizacja i finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2027–2029 ... 37

Rozdział XI Monitoring i ewaluacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2027–2029 ... 38

Rozdział I

Otoczenie prawne

1.1. Podstawa prawna programu

Niniejszy Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2027–2029 przygotowano na podstawie art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w myśl którego do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich programów wspierania rodziny.

Ponadto, zgodnie z art. 179 ust. 1 podanej ustawy, w terminie do 31 marca każdego roku wójt (burmistrz, prezydent) składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań. Natomiast zgodnie z normą wyrażoną w ust. 2 art. 179 rada gminy, biorąc pod uwagę potrzeby, o których mowa w ust. 1, uchwala gminne programy wspierania rodziny.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.,
- Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- Ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji,
- Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- Ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- Ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- Ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- Ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny,
- Ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego,
- Ustawę z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny,
- Ustawę z dnia 17 listopada 1964 Kodeks postepowania cywilnego,
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta",
- Ustawę z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin *„Za życiem"*.

Rozdział II

Wspieranie rodziny

2.1. Rodzina jako wartość

Rodzina jest jedną z najstarszych i najważniejszych instytucji społecznych. Odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu postaw, wartości i więzi międzyludzkich. Pełni funkcje wychowawcze, emocjonalne i socjalizacyjne, będąc pierwszym środowiskiem, w którym człowiek uczy się norm społecznych, zasad współżycia i budowania relacji z innymi ludźmi. W tym sensie rodzina stanowi fundament dla rozwoju osobistego i społecznego każdego członka. To właśnie w rodzinie kształtuje się poczucie bezpieczeństwa, odpowiedzialności oraz umiejętność radzenia sobie z trudnościami życia codziennego. Prawidłowo funkcjonująca rodzina sprzyja harmonijnemu rozwojowi dzieci i młodzieży, wzmacnia kompetencje społeczne oraz wpływa na jakość życia całej społeczności lokalnej. Jednocześnie trudności pojawiające się w rodzinie, takie jak konflikty, uzależnienia, przemoc czy problemy wychowawcze, mogą wpływać na funkcjonowanie dzieci i młodzieży w szkole, relacje społeczne oraz poziom bezpieczeństwa i integracji w środowisku lokalnym.

Pomimo zachodzących zmian społecznych i cywilizacyjnych rodzina nadal pozostaje podstawowym środowiskiem wsparcia i budowania więzi społecznych.

Wartości rodzinne – takie jak poczucie bezpieczeństwa, troska o drugą osobę czy wzajemny szacunek – nadal pozostają istotne, choć ich przejawy mogą przyjmować nowe formy. Współczesna rodzina funkcjonuje w realiach szybkiego tempa życia, częstych zmian zawodowych oraz powszechnego dostępu do technologii, co może osłabiać codzienną bliskość i spontaniczne kontakty. Dlatego coraz większego znaczenia nabiera świadome budowanie relacji oparte na dialogu, empatii i uważności na potrzeby każdego członka rodziny.

Wyzwania te skłaniają rodziny do poszukiwania nowych sposobów wzmacniania więzi poprzez wspólne rytuały, regularne rozmowy, odpowiedzialne korzystanie z mediów cyfrowych czy stwarzanie przestrzeni do wyrażania emocji i opinii. Wartości rodzinne nie zanikają, lecz przekształcają się, dostosowując do współczesnych warunków, w których równowaga między życiem zawodowym a prywatnym staje się trudniejsza do utrzymania.

W takiej perspektywie kluczowe jest tworzenie atmosfery, w której każdy członek rodziny czuje, że jego głos ma znaczenie, a trudności są rozwiązywane wspólnie. Rodzina, która świadomie pielęgnuje relacje, wzmacnia poczucie przynależności, zwiększa odporność

na kryzysy i staje się przestrzenią dającą wsparcie, stabilność i możliwość rozwoju mimo dynamicznych zmian zachodzących we współczesnym świecie[1].

2.2. Zmiany społeczne a funkcjonowanie rodziny

Rodzina jako podstawowe środowisko wychowania i rozwoju człowieka, ulegała na przestrzeni lat znacznym przemianom. Z dawnych modeli opartych na wyraźnym podziale ról i hierarchii – w których dominującą pozycję zajmował mężczyzna, a obowiązki kobiety koncentrowały się na sferze domowej – stopniowo przekształciła się w strukturę bardziej partnerską, elastyczną i otwartą na zmiany społeczne. Rozwój gospodarczy, wzrost aktywności zawodowej kobiet oraz zmiany kulturowe przyczyniły się do innego rozumienia odpowiedzialności rodzinnych oraz większego znaczenia relacji opartych na współpracy, wzajemnym wsparciu i bliskości emocjonalnej.

Współczesna rodzina funkcjonuje jednak w warunkach nowych wyzwań. Intensywny rozwój technologii, szybkie tempo życia, presja osiągnięć i dominujący konsumpcjonizm wpływają na sposób organizowania codzienności i budowania więzi. Coraz częściej to urządzenia elektroniczne przejmują funkcje towarzyszenia dziecku, co może prowadzić do osłabienia bezpośrednich kontaktów i trudności w komunikacji. Widać również narastającą potrzebę równoważenia obowiązków zawodowych i rodzinnych oraz świadomego dbania o jakość relacji[2].

Zmieniające się warunki społeczne sprawiają, że wsparcie dla rodzin nabiera szczególnego znaczenia. Program wspierania rodziny ma na celu wzmacnianie rodziców w ich codziennych rolach, wspieranie budowania stabilnych i bezpiecznych relacji oraz tworzenie warunków, w których rodzina – niezależnie od swojej struktury – może prawidłowo funkcjonować i rozwijać się.

2.3. Czynniki chroniące i czynniki ryzyka w funkcjonowaniu dziecka i rodziny

W literaturze pedagogicznej podkreśla się, że rozwój dziecka oraz jego zachowania są w dużej mierze kształtowane przez warunki, w jakich funkcjonuje rodzina. Autorzy wskazują, że środowisko domowe może zarówno wspierać prawidłowy rozwój, jak i przyczyniać się do powstawania trudności wychowawczych. W tym kontekście wyróżnia się **czynniki ryzyka**, które zwiększają prawdopodobieństwo wystąpienia zachowań problemowych, oraz **czynniki chroniące**, które wzmacniają odporność dziecka i sprzyjają jego prawidłowemu funkcjonowaniu[3].

[1] Mariański, Janusz. „Rodzina jako wartość podstawowa w świadomości młodzieży szkolnej". *Copernicus Political and Legal Studies*, t. 2, nr 2, 2023, s. 80-102, https://doi.org/10.15804/CPLS.2023207.
[2] S. Romanowska-Jonio, Rodzina w kontekście zmian społeczno-kulturowych w świetle badań własnych, *Wychowanie w Rodzinie*, t. XXXI (2/2024).

Czynniki ryzyka

Czynniki ryzyka to takie elementy środowiska rodzinnego, które utrudniają prawidłowy rozwój dziecka i mogą prowadzić do zaburzeń emocjonalnych, trudności szkolnych czy zachowań destrukcyjnych. W artykule zwraca się uwagę, że należą do nich m.in.:

- brak stabilności emocjonalnej w rodzinie,
- niski poziom wsparcia i zaniedbywanie potrzeb dziecka,
- nadmierny stres i napięcia między członkami rodziny,
- niewłaściwe wzorce zachowań przekazywane przez dorosłych,
- nieumiejętność radzenia sobie z konfliktami,
- nieprzewidywalność środowiska wychowawczego,
- zaburzone relacje pomiędzy rodzicami,
- niewystarczająca kontrola i zainteresowanie życiem dziecka.

Obecność wielu czynników ryzyka jednocześnie może znacząco obniżać poczucie bezpieczeństwa dziecka oraz zwiększać podatność na zachowania problemowe.

Czynniki chroniące

Czynniki chroniące to zasoby rodziny i środowiska, które pomagają dziecku rozwijać się prawidłowo mimo trudności. W tekście wskazano, że szczególne znaczenie mają:

- ciepłe, wspierające relacje z opiekunami,
- poczucie bezpieczeństwa i przewidywalności w rodzinie,
- jasne, spójne normy i zasady,
- uważność dorosłych na potrzeby i emocje dziecka,
- konstruktywna komunikacja i otwartość w rozmowie,
- wsparcie w budowaniu kompetencji społecznych,
- pozytywne wzorce zachowań oferowane przez dorosłych,
- wzmacnianie poczucia wartości i sprawczości dziecka.

Czynniki chroniące przeciwdziałają skutkom czynników ryzyka i budują odporność dziecka na wyzwania, z którymi może się mierzyć w domu, szkole lub środowisku rówieśniczym.

[3] P. Jusko (2024). Czynniki ochronne i czynniki ryzyka w komunikacji rodzinnej ujęte w procesie oceny ryzyka zagrożenia dziecka. *Praca Socjalna*, 3(39), 5–27. DOI: 10.5604/01.3001.0054.7129.

2.4. Formy wspierania rodziny oraz zasoby systemu pieczy zastępczej

Asystent rodziny to osoba, która prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę. Jeden asystent otacza opieką w tym samym czasie nie więcej niż 15 rodzin, a jego praca nie może być łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której ta praca jest prowadzona.

Zakres zadań asystenta rodziny obejmuje cztery obszary:

- bezpośrednią pracę z rodzicami,
- bezpośrednią pracę z dziećmi,
- działania pośrednie realizowane na rzecz dziecka i rodziny,
- organizację własnego warsztatu pracy[4].

Zadania asystenta rodziny określa art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:[5]

1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
2) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
5) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
6) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
7) wspieranie aktywności społecznej rodzin;
8) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
9) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
10) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
11) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;

[4] Za: J. A. Malinowski, Role, funkcje i zadania asystenta rodzinnego, w: A. Żukiewicz (red.) Asystent rodziny. Nowy zawód i nowa usługa w systemie wspierania rodzin. Od opieki do wsparcia, Wyd. Impuls, Kraków 2011, s. 10.
[5] Art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej .

12) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
13) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
14) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
15) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku;
16) monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
17) sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
18) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
19) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub Grupą Diagnostyczno-Pomocową lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Rodzina zastępcza jest to rodzinna forma pieczy zastępczej zapewniająca dziecku opiekę oraz wychowanie w warunkach, które są maksymalnie zbliżone do warunków rodzinnych. Może być ona:

- **spokrewniona** – jest tworzona przez małżonków lub osoby, które są wstępnymi lub rodzeństwem dziecka (pradziadkowie, dziadkowie, siostra, brat);
- **niezawodowa** – rodzina tworzona jest przez małżonków lub osoby niebędące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka (krewni i powinowaci, niespokrewnieni);
- **zawodowa** – rodzina tworzona jest przez małżonków albo osoby niebędące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka; otrzymuje wynagrodzenie za sprawowaną opiekę, a w rodzinie może przebywać do 3 dzieci;
- **zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego** – jest to forma rodzinnej pieczy zastępczej o charakterze interwencyjnym; jednocześnie może w rodzinie przebywać maksymalnie 6 dzieci, a czas przebywania wynosi 4 miesiące, jednakże w szczególnych przypadkach może zostać wydłużony do 8 miesięcy;
- **zawodowa specjalistyczna** – jest to forma rodzinnej pieczy zastępczej, w której umieszczone są dzieci na podstawie ustawy o postępowaniu nieletnich, którzy wymagają szczególnej opieki ze względu na niepełnosprawność lub sytuację życiową (np. małoletnie matki z dziećmi).

Rodzinny dom dziecka stanowi formę rodzinnej pieczy zastępczej, w której umieszcza się maksymalnie ośmioro dzieci. Tę formę opieki mogą prowadzić zarówno małżonkowie, jak i osoby niepozostające w związku małżeńskim, zapewniając dzieciom warunki możliwie najbardziej zbliżone do rodzinnych.

Rodzina wspierająca to rodzina, która pomaga innym rodzinom mającym trudności w opiece i wychowaniu dzieci, w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz w kształtowaniu podstawowych umiejętności społecznych. Współpracuje ona z asystentem rodziny, wspierając działania na rzecz poprawy funkcjonowania rodziny.

Rodzina pomocowa pełni z kolei rolę czasowego opiekuna dla dziecka przebywającego w pieczy zastępczej, gdy rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka z różnych przyczyn nie mogą sprawować nad nim bieżącej opieki.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej jest jednostką lub podmiotem odpowiedzialnym za koordynowanie i wspieranie wszystkich form pieczy rodzinnej, w tym za przygotowanie kandydatów oraz monitorowanie jakości sprawowanej opieki.

Piecza zastępcza to forma czasowej, a niekiedy długoterminowej opieki nad dziećmi pozbawionymi właściwej opieki rodziców. Umieszczenie dziecka w pieczy odbywa się z reguły na podstawie postanowienia sądu, choć w sytuacjach nagłych decyzję o zabezpieczeniu dziecka mogą podjąć także uprawnione służby lub sami rodzice — zawsze z późniejszą weryfikacją sądu, który podejmuje ostateczną decyzję o dalszym losie dziecka. Termin „piecza zastępcza" oznacza, że dziecko pozbawione właściwej opieki rodziców powinno otrzymać miejsce zapewniające mu domowe warunki — zarówno w formie rodzinnej, jak i instytucjonalnej — którego podstawowym celem jest zapewnienie mu bezpieczeństwa, stabilizacji i niezbędnego wsparcia. W Polsce standardy pieczy zastępczej określa ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz wydane na jej podstawie akty wykonawcze. Jak piszą A. Kwak i M. Rymsza, „nowe podejście do opieki zastępczej nad dzieckiem zakłada prymat rodziny nad opieką zastępczą, prawo dziecka do wychowywania się w rodzinie naturalnej i obowiązek udzielania przez pomoc społeczną wsparcia dla rodziny w wypełnianiu zadań w stosunku do dziecka. Przyjmuje się zasadę tymczasowości opieki zastępczej, przy czym «tymczasowość» odnosi się do charakteru pobytu dziecka poza rodziną – do momentu powrotu do rodziny naturalnej. Chodzi tym samym o reintegrację dziecka z rodziną, o zapobieżenie jego częstemu przechodzeniu z jednej placówki do drugiej. (...) Jednym z bardzo ważnych szczegółowych rozwiązań jest wymóg współpracy realizatorów różnych form opieki zastępczej z rodziną biologiczną wychowanka"[6].

Placówka opiekuńczo-wychowawcza stanowi instytucjonalną formę pieczy zastępczej, w której dzieci częściowo lub całkowicie pozbawione opieki rodzicielskiej otrzymują

[6] Anna Kwak, Marek Rymsza, System opieki zastępczej w Polsce – ocena funkcjonowania na przykładzie procesu usamodzielniania wychowanków, Analizy i opinie, Nr 68 (12/2006) Instytut Spraw Publicznych, s. 3

całodobową opiekę i wsparcie wychowawcze. Funkcjonują różne typy takich placówek, m.in. socjalizacyjne, interwencyjne oraz specjalistyczno-terapeutyczne.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego również zapewnia całodobową opiekę i wychowanie, jednak działa w warunkach bardziej zbliżonych do środowiska rodzinnego. Może w niej przebywać do 8 dzieci, a także młode osoby, które osiągnęły pełnoletność, pozostając nadal w pieczy zastępczej.

Placówka wsparcia dziennego to forma pomocy, której głównym celem jest wzmacnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodziny poprzez zapewnianie dzieciom bezpiecznego miejsca do rozwoju i aktywności. Placówki te mogą działać w różnych formach:

- **opiekuńczej** – zapewnia ona dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, zorganizowanie czasu wolnego, zabawę czy także zajęcia sportowe;
- **specjalistycznej** – organizuje dziecku zajęcia kompensacyjne, socjoterapeutyczne, korekcyjne, terapeutyczne, logopedyczne;
- **pracy podwórkowej** – realizuje działania animacyjne oraz socjoterapeutyczne[7].

[7] Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Rozdział III

Wspieranie rodziny w gminie Lipie

3.1. Główne czynniki powodujące trudności życiowe skutkujące wsparciem GOPS

Analiza powodów przyznawania pomocy społecznej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipiu w latach 2023–2025 wskazuje, że najczęściej występującymi przesłankami były długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność. Liczba osób korzystających z pomocy z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby wzrosła z 46 w 2023 r. do 57 w 2024 r., a następnie nieznacznie spadła do 56 w 2025 r., natomiast w przypadku niepełnosprawności odnotowano wzrost z 41 do 49 osób, po czym spadek do 47. Ubóstwo utrzymywało się na zbliżonym poziomie (40, 42 i 38 osób), podobnie jak bezrobocie (18, 24 i 21 osób), natomiast liczba osób wymagających wsparcia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wzrosła w 2025 r. do 25 osób. Największy spadek dotyczył potrzeby ochrony macierzyństwa – z 11 osób w latach 2023 i 2024 do 4 osób w 2025 r., podczas gdy liczba osób objętych pomocą z powodu alkoholizmu zmieniała się z 13 do 8, a następnie do 12 osób.

Powody przyznawania pomocy społecznej przez GOPS			
	2023 r.	2024 r.	2025 r.
Ubóstwo	40	42	38
Długotrwała lub ciężka choroba	46	57	56
Niepełnosprawność	41	49	47
Bezrobocie	18	24	21
Potrzeba ochrony macierzyństwa	11	11	4
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	20	18	25
Alkoholizm	13	8	12

3.2. Typy rodzin objętych pomocą społeczną

W latach 2023–2025 liczba rodzin, którym przyznano świadczenie oraz z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy, utrzymywała się na zbliżonym poziomie, osiągając odpowiednio 84, 92 i 88 rodzin. Jednocześnie ogólna liczba rodzin objętych pomocą wzrosła ze 105 w 2023 r. do 124 w 2025 r., co wskazuje na zwiększenie skali wsparcia udzielanego przez GOPS w Lipiu. Liczba rodzin z dziećmi zmniejszyła się z 41 w 2023 r. do 35 w 2024 r., a następnie wzrosła do 38 w 2025 r.; najczęściej były to rodziny z dwojgiem lub trojgiem dzieci.

Warto również zwrócić uwagę na wzrost liczby rodzin niepełnych – z 4 w 2023 r. do 9 w 2025 r., przy czym w 2025 r. po 3 rodziny miały odpowiednio jedno, dwoje lub troje dzieci.

Typy rodzin objętych pomocą społeczną	2023 r.	2024 r.	2025 r.
Rodziny, którym przyznano świadczenie	84	92	88
Rodziny, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy	84	92	88
Razem	105	116	124
Rodziny z dziećmi ogółem	41	35	38
O liczbie dzieci: 1	10	11	8
2	13	9	16
3	15	12	11
4	3	3	3
5	0	0	0
6	0	0	0
7 i więcej	0	0	0
Rodziny niepełne ogółem	4	3	9
O liczbie dzieci: 1	1	2	3
2	1	1	3
3	2	0	3
4 i więcej	0	0	0

3.3. Wsparcie asystenta rodziny

W latach 2023–2025 z usług asystenta rodziny korzystało odpowiednio 14, 9 i 12 rodzin, co pokazuje spadek w 2024 r., a następnie ponowny wzrost liczby rodzin objętych wsparciem. Wśród nich zdecydowaną większość stanowiły rodziny wskazane przez pracownika socjalnego – odpowiednio 13, 8 i 10 rodzin – natomiast liczba rodzin zobowiązanych przez sąd do współpracy z asystentem wzrosła z 1 w latach 2023–2024 do 2 w 2025 r. Ważnym wskaźnikiem efektów pracy asystenta jest liczba rodzin, z którymi zakończono współpracę – było ich 7 w 2023 r., 2 w 2024 r. i 0 w 2025 r., przy czym w pierwszych dwóch latach zakończenie pracy następowało przede wszystkim z powodu osiągnięcia zakładanych celów. W 2023 r. w jednym przypadku rodzina zaprzestała współpracy, natomiast w analizowanym

okresie nie odnotowano zakończenia pracy z powodu braku efektów ani z innych przyczyn, takich jak przeprowadzka.

Rodziny korzystające z usług asystenta rodziny	2023 r.	2024 r.	2025 r.
Liczba rodzin, które korzystały z usług asystenta	14	9	12
Liczba rodzin zobowiązanych przez sąd do pracy z asystentem rodziny	1	1	2
Liczba rodzin wskazanych przez pracownika socjalnego do pracy z asystentem rodziny	13	8	10
Liczba rodzin, z którymi asystent zakończył pracę:	7	2	0
osiągnięcie celów	6	2	0
zaprzestanie pracy przez rodzinę	1	0	0
brak efektów	0	0	0
inne, np. przeprowadzka	0	0	0

3.4. Formy pomocy i wsparcia świadczone przez GOPS

W analizowanym okresie zakres korzystania z poszczególnych form pomocy i wsparcia był zróżnicowany. Najwięcej osób korzystało z pracy socjalnej – liczba ta wzrosła ze 100 osób w 2023 r. do 114 osób w 2025 r. Z usług asystenta rodziny korzystało odpowiednio 14, 9 i 12 rodzin, natomiast kontrakt socjalny zawarto tylko w 2023 r. – dotyczył 1 osoby. W latach 2023–2025 nie odnotowano korzystania z poradnictwa specjalistycznego ani interwencji kryzysowej.

Korzystający z pomocy i wsparcia	2023 r.	2024 r.	2025 r.
Kontrakt socjalny (liczba zawartych)	1	0	0
Liczba rodzin objęta pomocą asystenta rodziny	14	9	12
Poradnictwo specjalistyczne	0	0	0
Praca socjalna	100	102	114
Interwencja kryzysowa	0	0	0

3.5. Gminny Punkt Wsparcia Rodziny

W ramach Gminnego Punktu Wsparcia Rodziny mieszkańcy mogli korzystać ze wsparcia psychologicznego, terapeutycznego oraz prawnego. W 2023 r. jedna osoba łączyła funkcję psychologa dziecięcego i specjalisty terapii uzależnień, udzielając łącznie 258 konsultacji, ponadto przeprowadzono 129 konsultacji z psychologiem oraz 198 konsultacji z radcą prawnym, co łącznie dało 585 konsultacji. W 2024 r. osoba łącząca funkcję

psychologa i terapeuty udzieliła 222 konsultacji, psycholog przeprowadził 101 konsultacji, a radca prawny 194, co łącznie stanowiło 517 konsultacji. W 2025 r. udzielono 144 konsultacji z psychologiem dziecięcym, 100 ze specjalistą terapii uzależnień, 174 z psychologiem oraz 153 z radcą prawnym, co daje łącznie 571 konsultacji.

ROK	Liczba konsultacji z psychologiem dziecięcym	Liczba konsultacji ze specjalistą terapii uzależnień	Liczba konsultacji z psychologiem	Liczba konsultacji z radcą prawnym	Razem
2023	psycholog i terapeuta (jedna osoba) 258		129	198	585
2024	psycholog i terapeuta (jedna osoba) 222		101	194	517
2025	144	100	174	153	571

Rozdział IV

Wyniki badań społecznych dotyczących sytuacji rodzin i dzieci w gminie Lipie – 2026 r.

Badania zostały przeprowadzone metodą **CAWI** (ang. *Computer-Assisted Web Interview* – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW – wykorzystane narzędzie badawcze to Program CORIGO rekomendowany przez ORE) – technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej.

Celem badania było ustalenie aktualnej sytuacji rodzin zamieszkałych na terenie gminy Lipie wraz ze wskazaniem oczekiwanych kierunków działań.

W badaniu wzięło udział 110 dorosłych mieszkańców oraz 72 uczniów.

4.1. Wyniki badania ankietowego mieszkańców w zakresie wspierania rodziny

W pierwszej części ankiety mieszkańców poproszono o wskazanie płci. W badanej grupie kobiety stanowiły 71% respondentów, natomiast mężczyźni 29%. Oznacza to, że w badaniu udział kobiet był wyraźnie większy.

Odpowiedź	%
Kobieta	71%
Mężczyzna	29%

Ważne było również poznanie struktury wieku badanych mieszkańców. Najliczniej reprezentowane były osoby w wieku 30-39 lat oraz 40-49 lat – po 31%. Osoby w wieku 50-59 lat stanowiły 18%, osoby w wieku 60 lat i więcej – 14%, natomiast osoby do 29. roku życia – 6%. Struktura ta wskazuje na przewagę respondentów w wieku dojrzałym.

Odpowiedź	%
18-29 lat	6%
30-39 lat	31%
40-49 lat	31%
50-59 lat	18%
60 lat i więcej	14%

Mieszkańców zapytano także o poziom wykształcenia. Najczęściej wskazywano wykształcenie wyższe – 40%. Niewiele mniej, 38% badanych, zadeklarowało wykształcenie zasadnicze zawodowe. Wykształcenie podstawowe wskazało 16% respondentów, a średnie 6%.

Wyniki pokazują zatem istotny udział zarówno osób z wykształceniem zawodowym, jak i wyższym.

Odpowiedź	%
Podstawowe	16%
Zasadnicze zawodowe	38%
Średnie	6%
Wyższe	40%

Ważne było też rozpoznanie sytuacji zawodowej respondentów. 57% badanych pracuje zawodowo, 26% pozostaje bezrobotnych, natomiast 17% to osoby będące na emeryturze lub rencie. Oznacza to, że w badanej grupie dominują osoby aktywne zawodowo, przy jednoczesnym zauważalnym udziale mieszkańców pozostających poza rynkiem pracy.

Odpowiedź	%
Pracuję zawodowo	57%
Jestem osobą bezrobotną	26%
Jestem emerytem/rencistą	17%

Mieszkańców zapytano również o obecność dzieci w rodzinie. 81% respondentów wskazało, że w ich rodzinach są dzieci, natomiast 19% zadeklarowało ich brak. Wynik ten jest istotny dla dalszej interpretacji odpowiedzi dotyczących potrzeb opiekuńczo-wychowawczych i dostępnych form wsparcia.

Odpowiedź	%
W rodzinie są dzieci	81%
Brak dzieci	19%

Mieszkańców poproszono o wskazanie form wsparcia, które są najbardziej potrzebne ich rodzinom. Najczęściej wskazywano pomoc finansową – 78%. Istotne miejsce zajęły także zajęcia psychologiczne (26%) oraz grupy wsparcia dla rodziców i opiekunów przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze (17%). Pomoc asystenta rodziny wskazało 14% respondentów, terapię w walce z uzależnieniami 9%, natomiast spotkania ze specjalistami w zakresie profilaktyki uzależnień 5%. Wyniki wskazują przede wszystkim na potrzebę łączenia wsparcia materialnego z pomocą psychologiczną i specjalistyczną.

Jakie formy wsparcia są dla Pani/Pana rodziny najbardziej potrzebne?	%
Pomoc finansowa	78%
Zajęcia psychologiczne	26%
Terapia w walce z uzależnieniami	9%
Spotkania ze specjalistami w zakresie profilaktyki uzależnień	5%
Grupy wsparcia dla rodziców/opiekunów przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze	17%
Pomoc asystenta rodziny	14%

W opinii mieszkańców najpoważniejszym problemem społecznym rodzin na terenie gminy jest alkoholizm, który wskazało 51% badanych. Kolejne miejsca zajęły bezrobocie (42%) oraz niezaradność życiowa (37%). Po 18% respondentów wskazało ubóstwo, bezradność opiekuńczo-wychowawczą oraz niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami. Na zanikanie tradycyjnych form spotkań rodzinnych wskazało 15%, a na brak ofert rodzinnego spędzania wolnego czasu 12%. Pozostałe odpowiedzi były wskazywane rzadziej: niedostateczne wsparcie rodzin opiekujących się osobami niepełnosprawnymi – 7%, utrudniony dostęp do kultury – 7%, niedostateczny dostęp do poradnictwa psychologiczno-prawnego – 6%, problemy z opieką przedszkolną – 2%, brak miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 – 1% oraz inne problemy – 1%.

Ważne było również rozpoznanie konkretnych potrzeb rodzin w środowisku lokalnym. Najczęściej wskazywano na ułatwienie dostępu do rehabilitacji – 47%. W dalszej kolejności wymieniano organizację grup wsparcia dla rodziców i opiekunów – 24%, ułatwienie dostępu do usług psychologicznych oraz stworzenie sieci pomocy sąsiedzkiej – po 22%. Na usługi prawne oraz kursy i szkolenia podnoszące kwalifikacje wskazało po 19% badanych. Po 18% wskazań uzyskały założenie grupy wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz profilaktyka uzależnień. Pozostałe potrzeby uzyskiwały od 1% do 16% wskazań, co pokazuje, że mieszkańcy oczekują szerokiego i zróżnicowanego systemu wsparcia.

Mieszkańców poproszono następnie o ocenę obszarów, w których wsparcie dla rodzin jest najmniej satysfakcjonujące. Najczęściej wskazywano ochronę zdrowia – 38%, przeciwdziałanie alkoholizmowi – 35% oraz wsparcie osób starszych – 28%. Pomoc osobom z niepełnosprawnością wskazało 23% respondentów, a przeciwdziałanie ubóstwu 26%. Na przeciwdziałanie narkomanii wskazało 16%, ograniczanie bezrobocia 19%, a przeciwdziałanie przemocy domowej i ochronę osób doznających przemocy domowej 13%.

Mieszkańców zapytano o ocenę oferty edukacyjnej w gminie, uwzględniając jej poziom, jakość oraz stopień zaspokajania oczekiwań i potrzeb. 74% respondentów oceniło tę ofertę dobrze. Ocenę dostateczną wyraziło 14% badanych, 2% uznało ją za niedostateczną, a 10% nie miało zdania. Oznacza to wyraźną przewagę ocen pozytywnych i stosunkowo niewielki udział opinii krytycznych.

Jak Pani/Pan ocenia ofertę w zakresie edukacji w gminie, biorąc pod uwagę jej poziom, jakość, zaspokojenie oczekiwań i potrzeb?	%
Dobrze	74%
Dostatecznie	14%
Niedostatecznie	2%
Nie mam zdania	10%

Ważne było także poznanie opinii na temat dostępności opieki żłobkowej. 54% mieszkańców uważa, że oferta opieki w żłobkach zaspokaja potrzeby mieszkańców. Przeciwnego zdania jest 4% badanych, natomiast 42% nie potrafiło jednoznacznie ocenić tej kwestii. Duży udział odpowiedzi „nie wiem" pokazuje, że temat wymaga dobrej informacji o dostępnych formach opieki i ich wykorzystaniu.

Czy Pani/Pana zdaniem oferta opieki w żłobkach w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców?	%
tak	54%
nie	4%
nie wiem	42%

Mieszkańców zapytano również o ofertę opieki przedszkolnej. 65% badanych oceniło, że zaspokaja ona potrzeby mieszkańców. Tylko 1% wyraził opinię przeciwną, natomiast 34% nie miało wiedzy pozwalającej na jednoznaczną ocenę. Wynik wskazuje na zdecydowaną przewagę ocen pozytywnych przy jednoczesnym znaczącym odsetku osób deklarujących brak wiedzy.

Czy Pani/Pana zdaniem oferta opieki przedszkolnej w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców?	%
tak	65%
nie	1%
nie wiem	34%

Istotnym elementem diagnozy była ocena poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. 91% mieszkańców zadeklarowało, że czuje się bezpiecznie. 3% badanych odpowiedziało, że nie czuje się bezpiecznie, a 6% nie potrafiło jednoznacznie odpowiedzieć. Wynik wskazuje na bardzo wysoki poziom deklarowanego poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania.

Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?	%
tak	91%
nie	3%
nie wiem	6%

Mieszkańców poproszono o wskazanie najważniejszych problemów społecznych dzieci i młodzieży. Najczęściej wskazywano przemoc rówieśniczą – 52%. Po 35% respondentów zwróciło uwagę na spożywanie alkoholu oraz brak odpowiedniego miejsca na spotkania dla młodzieży. Brak pozytywnych wzorców i autorytetów wskazało 24%, a zaniedbania wychowawcze 23%. Na brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu wskazało 20%, palenie papierosów lub e-papierosów 16%, zażywanie narkotyków lub dopalaczy 12%, a ograniczony dostęp do placówek kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych 10%. Rzadziej wskazywano przemoc ze strony rodziców – 7% oraz zaniedbania socjalne – 3%.

Jakie problemy społeczne dzieci i młodzieży uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie gminy?	%
przemoc rówieśnicza	52%
brak pozytywnych wzorców i autorytetów	24%
przemoc ze strony rodziców	7%
zaniedbania wychowawcze	23%
zaniedbania socjalne (niedożywienie, higiena)	3%
spożywanie alkoholu	35%
palenie papierosów/e-papierosów	16%
zażywanie narkotyków/dopalaczy	12%
brak odpowiedniego miejsca na spotkania dla młodzieży	35%
brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu	20%
ograniczony dostęp do placówek kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych	10%

Na zakończenie mieszkańców zapytano o najważniejsze obowiązki opiekuńczo-wychowawcze rodziców i opiekunów. Najczęściej wskazywano ochronę dziecka przed

zagrożeniami i niebezpieczeństwami – 73%. Ważne okazały się także dobra komunikacja w rodzinie – 58%, wspólne spędzanie czasu wolnego i rozwijanie relacji rodzinnych – 48% oraz dawanie dobrego przykładu własnym zachowaniem – 50%. Dbanie o zdrowie i higienę dziecka wskazało 43%, okazywanie miłości, akceptacji i zrozumienia 36%, a rozmowę i słuchanie dziecka 32%. Rzadziej wskazywano wspieranie w nauce – 17% oraz edukację rodziców i poradnictwo rodzinne – 10%. Odpowiedzi podkreślają znaczenie zarówno bezpieczeństwa i troski o zdrowie, jak i jakości relacji rodzinnych.

Jakie Pani/Pana zdaniem są najważniejsze obowiązki opiekuńczo-wychowawcze rodziców/opiekunów względem dzieci?	%
Ochrona przed zagrożeniami i niebezpieczeństwami	73%
Dobra komunikacja w rodzinie	58%
Wspólne spędzanie czasu wolnego i rozwijanie relacji rodzinnych	48%
Dbanie o zdrowie i higienę dziecka	43%
Dawanie dobrego przykładu własnym zachowaniem	50%
Edukacja rodziców, poradnictwo rodzinne	10%
Wspieranie w nauce i motywowanie do rozwijania zainteresowań	17%
Rozmowa i słuchanie dziecka	32%
Okazywanie dziecku miłości, akceptacji i zrozumienia	36%

4.2. Wyniki badania ankietowego uczniów w zakresie wspierania rodziny

Uczniów zapytano na początku ankiety o płeć. W badanej grupie 71% stanowiły dziewczęta, natomiast 29% chłopcy. Oznacza to nieco większy udział dziewcząt wśród osób uczestniczących w badaniu.

Odpowiedź	%
Kobieta	71%
Mężczyzna	29%

Ważne było także poznanie sytuacji rodzinnej uczniów. 79% badanych wskazało, że ma rodzeństwo, natomiast 21% zadeklarowało jego brak. Wynik ten pokazuje, że dla zdecydowanej większości respondentów relacje z rodzeństwem stanowią naturalny element życia rodzinnego.

Odpowiedź	%
Mam rodzeństwo	79%
Nie mam rodzeństwa	21%

Uczniów zapytano również o to, z kim obecnie mieszkają. Zdecydowana większość, 88%, mieszka z rodzicami. 8% badanych mieszka tylko z matką, a 4% tylko z ojcem. Nie odnotowano wskazań dotyczących zamieszkiwania z dalszą rodziną, w rodzinie zastępczej lub domu dziecka ani innych miejsc zamieszkania. Wynik pokazuje, że podstawowym środowiskiem życia badanych uczniów jest rodzina z rodzicami.

Uczniów zapytano także o aktualną sytuację rodzinną. 88% badanych określiło swoją rodzinę jako pełną, w której wspólnie funkcjonują oboje rodzice i dzieci. 8% wskazało, że rodzice rozwiedli się lub pozostają w separacji, a 4% zadeklarowało, że jedno z rodziców nie żyje. Nie wskazano sytuacji, w której rodzic lub rodzice przebywaliby poza domem przez co najmniej dwa miesiące, ani pobytu w rodzinie zastępczej lub domu dziecka.

Jaka jest Twoja aktualna sytuacja rodzinna?	%
rodzina pełna (oboje rodziców + dzieci)	88%
jedno lub oboje rodzice są poza domem od co najmniej dwóch miesięcy	0%
rodzice rozwiedli się lub są w separacji	8%
jedno z rodziców nie żyje	4%
jestem w rodzinie zastępczej/z domu dziecka	0%

Ważne było poznanie planów edukacyjnych młodzieży. Po 42% badanych wskazało wykształcenie wyższe oraz odpowiedź „nie wiem, nie zastanawiałem się nad tym". 16% planuje zdobyć wykształcenie średnie ogólne lub zawodowe z maturą. Nikt nie wskazał wariantu zakończenia edukacji na poziomie zasadniczego wykształcenia zawodowego bez matury. Wyniki pokazują zatem zarówno ambicje związane z dalszym kształceniem, jak i grupę uczniów, którzy nie mają jeszcze sprecyzowanych planów edukacyjnych.

Uczniów zapytano wprost o poczucie bezpieczeństwa w domu. 100% badanych odpowiedziało twierdząco i nikt nie wskazał odpowiedzi przeczącej. Jest to bardzo korzystny wynik z punktu widzenia diagnozy sytuacji rodzinnej i wskazuje, że wszyscy uczestnicy badania deklarują poczucie bezpieczeństwa w swoim domu.

Czy czujesz się bezpiecznie w domu?	%
Tak	100%
Nie	0%

Uczniów zapytano o to, jak często w ich domu lub rodzinie pojawiają się różne sytuacje. Najczęściej wskazywanym codziennym zjawiskiem było palenie papierosów lub e-papierosów – 21% badanych, natomiast 4% uczniów codziennie obserwuje kłótnie oraz krzyk lub podnoszenie głosu. Warto również zwrócić uwagę, że 16% badanych obserwuje spożywanie alkoholu kilka razy w miesiącu, a 17% złości lub denerwowania się na inną osobę kilka razy w tygodniu.

Ważne było także porównanie poczucia bezpieczeństwa w domu i w szkole. 58% uczniów czuje się bezpiecznie w szkole, natomiast 42% odpowiedziało, że nie. W porównaniu z poczuciem bezpieczeństwa w domu jest to wyraźnie mniej korzystny wynik i wskazuje na potrzebę przyjrzenia się czynnikom, które mogą obniżać poczucie bezpieczeństwa uczniów w środowisku szkolnym.

Czy czujesz się bezpiecznie w szkole?	%
Tak	58%
Nie	42%

Uczniów zapytano także o to, jakie problemy w ich najbliższym środowisku uważają za najważniejsze. Najczęściej wskazywano spożywanie alkoholu oraz przemoc rówieśniczą – po 38%. Palenie papierosów lub e-papierosów i brak odpowiedniego miejsca na spotkania dla młodzieży wskazało po 29% badanych. Na za mało placówek kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych oraz brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu wskazało po 21%. Zażywanie narkotyków lub dopalaczy wskazało 13%, natomiast przemoc ze strony rodziców i zaniedbania ze strony rodziców po 8%. Niedożywienie i problemy z higieną wskazało 17% uczniów. Rozkład odpowiedzi pokazuje, że młodzież dostrzega przede wszystkim problemy związane z zachowaniami ryzykownymi, przemocą oraz organizacją czasu wolnego.

Ważne było również poznanie oczekiwań uczniów dotyczących oferty wsparcia i sposobów spędzania czasu. Najczęściej wskazywano na organizację miejsca spotkań dla młodzieży – 46%. 38% badanych chciałoby organizacji obozów, kolonii lub półkolonii, a 25% wskazało na dostęp do zajęć sportowych. Dostęp do zajęć pozalekcyjnych wskazało 17%, natomiast po 13% uczniów wskazało wyjazdy na basen, warsztaty profilaktyczne oraz inne potrzeby. Najrzadziej wskazywano zapewnienie dostępu do psychologa w szkole – 8%. Wyniki pokazują, że młodzież w pierwszej kolejności oczekuje miejsc i aktywności sprzyjających integracji oraz aktywnemu spędzaniu czasu.

Spośród poniższych możliwości zaznacz to, czego potrzebowałbyś najbardziej w swoim środowisku	%
dostęp do zajęć pozalekcyjnych, jakich?	17%
organizacja miejsca spotkań dla młodzieży	46%
dostęp do zajęć sportowych, jakich?	25%
organizacja wyjazdów na basen	13%
organizacja obozów, kolonii, półkolonii	38%
zapewnienie dostępu do psychologa w szkole	8%
warsztaty profilaktyczne	13%
inne (jakie?)	13%

4.3. Podsumowanie

Całość odpowiedzi mieszkańców wskazuje na kilka wyraźnych obszarów, które powinny być uwzględniane w lokalnych działaniach na rzecz rodzin. Szczególnie mocno zaznacza się potrzeba wsparcia materialnego i specjalistycznego, zwłaszcza w zakresie rehabilitacji, pomocy psychologicznej oraz wsparcia rodziców przeżywających trudności wychowawcze. Jednocześnie za istotne problemy społeczne uznawane są alkoholizm, bezrobocie i niezaradność życiowa.

Wyniki pokazują również mocne strony lokalnego środowiska. Mieszkańcy na ogół pozytywnie oceniają ofertę edukacyjną, a zdecydowana większość deklaruje poczucie bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. W odniesieniu do dzieci i młodzieży zwraca jednak uwagę znaczenie problemów związanych z przemocą rówieśniczą, alkoholem oraz ograniczoną dostępnością miejsc i form spędzania czasu wolnego. Odpowiedzi tworzą zatem spójny obraz potrzeb, w którym ważne jest jednoczesne wzmacnianie rodzin, rozwijanie usług specjalistycznych i profilaktycznych oraz tworzenie bezpiecznego, aktywnego środowiska dla dzieci i młodzieży.

Wyniki badania wśród uczniów pokazują, że badani uczniowie w zdecydowanej większości funkcjonują w rodzinach, w których mieszkają z rodzicami, i wszyscy deklarują poczucie bezpieczeństwa w domu. Jednocześnie poczucie bezpieczeństwa w szkole jest wyraźnie słabsze, co stanowi ważny sygnał z punktu widzenia działań profilaktycznych i wychowawczych.

Młodzież dostrzega przede wszystkim problemy związane ze spożywaniem alkoholu, przemocą rówieśniczą, paleniem papierosów lub e-papierosów, a także brakiem odpowiednich miejsc do spotkań i zorganizowanego spędzania czasu. Istotne jest więc tworzenie przestrzeni,

w których młodzi ludzie mogą bezpiecznie spędzać czas, rozwijać zainteresowania i budować relacje. Odpowiedzi dotyczące planów edukacyjnych pokazują z jednej strony zainteresowanie dalszym kształceniem, a z drugiej potrzebę dalszej rozmowy z uczniami o ich możliwościach i celach edukacyjnych.

Rozdział V

Analiza SWOT

Analiza SWOT stanowi narzędzie wspomagające ocenę sytuacji społecznej gminy oraz identyfikację najważniejszych uwarunkowań wpływających na funkcjonowanie rodzin. Umożliwia określenie mocnych i słabych stron lokalnego systemu wsparcia, a także rozpoznanie szans i zagrożeń, które mogą oddziaływać na realizację działań w obszarze wspierania rodziny.

Przeprowadzenie analizy pozwala na wskazanie dostępnych zasobów instytucjonalnych i społecznych oraz zidentyfikowanie problemów wymagających podejmowania działań profilaktycznych, pomocowych i interwencyjnych. Dzięki temu możliwe jest określenie obszarów wymagających wzmocnienia oraz czynników sprzyjających skutecznej realizacji lokalnej polityki społecznej.

Wyniki analizy SWOT stanowią podstawę do wyznaczenia kierunków działań odpowiadających na potrzeby mieszkańców gminy Lipie. Pozwalają również lepiej wykorzystać lokalny potencjał oraz zaplanować przedsięwzięcia służące wzmacnianiu rodzin, wspieraniu dzieci i młodzieży oraz podnoszeniu jakości życia mieszkańców.

Mocne strony (S)	Słabe strony (W)
• Funkcjonowanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipiu zapewniającego mieszkańcom dostęp do podstawowych form pomocy społecznej i pracy socjalnej. • Dostępność usług asystenta rodziny, umożliwiających indywidualną pracę z rodzinami wymagającymi szczególnego wsparcia. • Funkcjonowanie Gminnego Punktu Wsparcia Rodziny, oferującego pomoc psychologiczną, terapeutyczną oraz prawną. • Relatywnie pozytywna ocena oferty edukacyjnej przez mieszkańców.	• Występowanie problemów związanych z uzależnieniami, bezrobociem, ubóstwem, niepełnosprawnością oraz długotrwałą lub ciężką chorobą, które zwiększają zapotrzebowanie na pomoc społeczną. • Potrzeba dalszego wzmacniania wsparcia dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji opiekuńczo-wychowawczej. • Niezaspokojone potrzeby mieszkańców w zakresie dostępu do rehabilitacji, wsparcia psychologicznego i innych usług specjalistycznych. • Niższe poczucie bezpieczeństwa uczniów w środowisku szkolnym w porównaniu z ich poczuciem bezpieczeństwa w domu.

• Wysokie poczucie bezpieczeństwa mieszkańców w miejscu zamieszkania oraz deklarowane przez uczniów poczucie bezpieczeństwa w domu • Dostrzeganie przez mieszkańców znaczenia właściwej komunikacji, relacji rodzinnych, ochrony dzieci i wspierania ich prawidłowego rozwoju.	• Występowanie problemów związanych z przemocą rówieśniczą, używaniem alkoholu i nikotyny oraz brakiem atrakcyjnych miejsc i form spędzania czasu przez młodzież.
Szanse (O)	**Zagrożenia (T)**
• Dalszy rozwój i rozszerzanie lokalnych usług psychologicznych, terapeutycznych, prawnych i profilaktycznych. • Rozwijanie grup wsparcia dla rodziców i opiekunów oraz działań wspierających rodziny przeżywające trudności wychowawcze. • Rozbudowa oferty skierowanej do dzieci i młodzieży, w szczególności poprzez tworzenie bezpiecznych miejsc spotkań, zajęć sportowych, pozalekcyjnych i działań integracyjnych. • Rozwijanie działań profilaktycznych dotyczących uzależnień, przemocy i problemów rówieśniczych. • Wzmacnianie współpracy pomiędzy GOPS, szkołami, asystentem rodziny, specjalistami oraz innymi podmiotami działającymi na rzecz dzieci i rodzin. • Wykorzystanie zgłaszanych przez mieszkańców potrzeb jako podstawy do planowania kolejnych działań społecznych i profilaktycznych.	• Utrzymywanie się problemów społecznych związanych z alkoholizmem, ubóstwem, bezrobociem oraz przewlekłymi problemami zdrowotnymi i niepełnosprawnością. • Ryzyko pogłębiania się trudności opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach wymagających długofalowego wsparcia. • Występowanie przemocy rówieśniczej oraz innych zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży. • Ryzyko obniżania poczucia bezpieczeństwa uczniów w środowisku szkolnym. • Ograniczona dostępność części usług i miejsc przeznaczonych dla młodzieży może utrudniać prowadzenie skutecznej profilaktyki i integracji społecznej. • Wzrost liczby rodzin znajdujących się w bardziej złożonej sytuacji życiowej może powodować potrzebę coraz bardziej kompleksowego i długotrwałego wsparcia.

Rozdział VI

Adresaci programu

Program jest skierowany przede wszystkim do rodzin z dziećmi z terenu gminy Lipie, które potrzebują wsparcia w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczych i wychowawczych oraz w codziennym funkcjonowaniu. Obejmuje również rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, w tym doświadczające problemów materialnych, zdrowotnych, uzależnień, przemocy lub trudności wychowawczych, a także dzieci i młodzież wymagającą wsparcia w obszarze bezpieczeństwa, relacji rówieśniczych i funkcjonowania w środowisku szkolnym. Program uwzględnia także rodziny wymagające bardziej intensywnego i długofalowego wsparcia, w tym rodziny zagrożone kryzysem opiekuńczo-wychowawczym oraz rodziny, w których podejmowane są działania służące poprawie ich funkcjonowania i utrzymaniu dziecka w środowisku rodzinnym.

Rozdział VII

Realizatorzy programu

Za realizację i koordynowanie programu odpowiadać będzie **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipiu,** który będzie organizował, nadzorował i monitorował podejmowane działania na rzecz rodzin.

Realizacja programu zakłada współpracę z **lokalnymi instytucjami, szkołami i placówkami oświatowymi oraz podmiotami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny**. W zależności od potrzeb do poszczególnych działań mogą być również angażowane organizacje pozarządowe, podmioty sportowe i kulturalne, specjaliści oraz instytucje spoza terenu gminy Lipie.

Współpraca różnych podmiotów ma na celu **sprawne rozpoznawanie potrzeb rodzin, właściwe kierowanie ich do dostępnych form pomocy oraz zapewnienie wsparcia dostosowanego do indywidualnej sytuacji dzieci, młodzieży i rodzin**.

Rozdział VIII

Gminny Program Wspierania Rodziny

na lata 2027–2029

Celem głównym programu jest **wzmocnienie rodzin z terenu gminy Lipie w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zwiększenie ich samodzielności oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży bezpiecznych i sprzyjających warunków do prawidłowego rozwoju poprzez rozwój dostępnych form wsparcia, profilaktyki i współpracy lokalnych podmiotów.**

Cele i kierunki działań zostały opracowane w oparciu o diagnozę sytuacji rodzin i dzieci w gminie Lipie, wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców i uczniów oraz wnioski z analizy SWOT. Uwzględniają one zarówno wykorzystanie i dalszy rozwój istniejących form wsparcia, takich jak praca socjalna, asystentura rodziny i współpraca międzyinstytucjonalna, jak również odpowiadają na potrzeby wskazywane przez mieszkańców i młodzież. Szczególną uwagę zwrócono na rozwój dostępu do poradnictwa i rehabilitacji, wsparcia psychologicznego, bezpiecznych miejsc spotkań oraz różnorodnych form aktywnego, sportowego i kulturalnego spędzania czasu, a także na działania profilaktyczne. Istotnym elementem programu jest również wzmacnianie więzi rodzinnych i kompetencji opiekuńczo-wychowawczych oraz tworzenie dzieciom i młodzieży warunków sprzyjających bezpiecznemu sygnalizowaniu trudności i korzystaniu z dostępnej pomocy.

Plan działań i harmonogram realizacji programu przedstawiono w poniższej tabeli.

Cel strategiczny 1. **Wzmacnianie relacji rodzinnych i kompetencji opiekuńczo-wychowawczych**		
Cel szczegółowy 1.1. Rozwijanie kompetencji wychowawczych i komunikacji w rodzinie		
Kierunki działań	**Wskaźniki**	**Realizatorzy / partnerzy**
• Organizowanie spotkań, konsultacji i działań edukacyjnych dotyczących komunikacji z dzieckiem, rozwiązywania konfliktów, stawiania granic i wspierania rozwoju dziecka; • promowanie pozytywnych metod wychowawczych;	Liczba zrealizowanych działań edukacyjnych i konsultacyjnych; liczba uczestników; liczba rodzin korzystających ze wsparcia.	GOPS w Lipiu, Gminny Punkt Wsparcia Rodziny, placówki oświatowe, specjaliści.

• rozwijanie umiejętności rozpoznawania emocji i reagowania w sytuacjach trudnych; • promowanie wspólnego spędzania czasu.		

Cel szczegółowy 1.2. Wczesne wspieranie rodzin w sytuacjach trudności		
Kierunki działań	**Wskaźniki**	**Realizatorzy / partnerzy**
• Rozpoznawanie problemów opiekuńczych, wychowawczych i społecznych, w tym możliwie wczesne identyfikowanie sytuacji mogących negatywnie wpływać na funkcjonowanie rodziny; • prowadzenie pracy socjalnej i pracy asystenta rodziny, dostosowanej do indywidualnej sytuacji, potrzeb oraz możliwości rodziny; • opracowywanie i realizowanie planów pracy z rodziną, z uwzględnieniem wspólnie ustalonych celów, potrzeb oraz zasobów rodziny; • kierowanie rodzin do odpowiednich specjalistów i usług, a także udzielanie informacji o dostępnych formach pomocy i wspieranie rodziny w korzystaniu z oferowanego wsparcia.	Liczba rodzin objętych wsparciem; liczba rodzin objętych pracą socjalną lub asystenturą; liczba rodzin, w których osiągnięto ustalone cele pracy.	GOPS w Lipiu, asystent rodziny, placówki oświatowe, kuratorzy sądowi, PCPR.

Cel szczegółowy 1.3. Wzmacnianie samodzielności rodzin		
Kierunki działań	**Wskaźniki**	**Realizatorzy / partnerzy**
• Motywowanie rodzin do korzystania z dostępnych świadczeń, usług i form wsparcia, adekwatnie do rozpoznanych potrzeb i sytuacji życiowej;	Liczba rodzin objętych działaniami aktywizującymi; liczba osób uczestniczących	GOPS w Lipiu, PUP, placówki oświatowe, organizacje

• wspieranie aktywności edukacyjnej, zawodowej i społecznej członków rodziny, w tym wzmacnianie gotowości do podejmowania działań sprzyjających poprawie sytuacji rodziny; • rozwijanie umiejętności organizowania życia rodzinnego i gospodarstwa domowego, w tym planowania codziennych obowiązków, gospodarowania dostępnymi zasobami i właściwego podziału obowiązków; • wzmacnianie sprawczości rodzin poprzez pracę na ich zasobach, mocnych stronach, możliwościach i dotychczasowych doświadczeniach oraz wspieranie ich w samodzielnym podejmowaniu decyzji i rozwiązywaniu problemów.	w działaniach wspierających; liczba rodzin, które zakończyły określony etap wsparcia po osiągnięciu celów.	pozarządowe, lokalni partnerzy.

Cel szczegółowy 1.4. Wspieranie więzi rodzinnych i wspólnego czasu wolnego		
Kierunki działań	**Wskaźniki**	**Realizatorzy / partnerzy**
• Organizowanie przedsięwzięć sprzyjających wspólnemu spędzaniu czasu i wzmacnianiu relacji rodzinnych; • rozwijanie rodzinnej oferty rekreacyjnej, sportowej, kulturalnej i edukacyjnej, odpowiadającej na potrzeby mieszkańców; • organizowanie działań integracyjnych sprzyjających budowaniu więzi rodzinnych i sąsiedzkich; • upowszechnianie informacji o dostępnych formach aktywnego i wspólnego spędzania czasu.	Liczba przedsięwzięć rodzinnych i integracyjnych; liczba uczestników; liczba podmiotów zaangażowanych w działania.	Gmina Lipie, GOPS w Lipiu, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, lokalni partnerzy.

Cel strategiczny 2. Budowanie bezpiecznego środowiska dla dzieci i młodzieży oraz wspieranie ich dobrostanu		
Cel szczegółowy 2.1. Wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa i dobrych relacji rówieśniczych		
Kierunki działań	**Wskaźniki**	**Realizatorzy / partnerzy**
• Prowadzenie działań rozwijających kompetencje społeczne i komunikacyjne; • wspieranie placówek oświatowych w działaniach na rzecz bezpiecznego środowiska; • przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej; • zapewnienie dzieciom i młodzieży możliwości rozmowy z dorosłym lub specjalistą; • upowszechnianie wiedzy o sposobach szukania pomocy.	Liczba działań edukacyjnych i profilaktycznych; liczba uczestników; liczba działań podejmowanych na rzecz bezpieczeństwa uczniów.	Placówki oświatowe, GOPS w Lipiu, Policja, specjaliści, organizacje pozarządowe.
Cel szczegółowy 2.2. Profilaktyka uzależnień, przemocy i zachowań ryzykownych		
Kierunki działań	**Wskaźniki**	**Realizatorzy / partnerzy**
• Realizowanie programów profilaktycznych dotyczących alkoholu, palenia papierosów i e-papierosów, narkotyków oraz innych zachowań ryzykownych, dostosowanych do wieku i potrzeb dzieci, młodzieży oraz ich rodziców; • rozwijanie umiejętności radzenia sobie z presją rówieśniczą, rozpoznawania sytuacji ryzykownych, podejmowania bezpiecznych decyzji oraz konstruktywnego rozwiązywania konfliktów;	Liczba działań profilaktycznych; liczba uczestników; liczba osób i rodzin skierowanych do specjalistycznego wsparcia.	GOPS w Lipiu, placówki oświatowe, Policja, Gminny Punkt Wsparcia Rodziny, specjaliści.

• wspieranie rodziców i opiekunów w rozpoznawaniu sygnałów ostrzegawczych związanych z uzależnieniami, przemocą i innymi problemami oraz rozwijanie umiejętności właściwego reagowania; • prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych dotyczących możliwości uzyskania pomocy w sytuacji uzależnienia, przemocy lub innych zachowań ryzykownych; • kierowanie osób i rodzin potrzebujących wsparcia do odpowiednich specjalistów oraz dostępnych form pomocy terapeutycznej, psychologicznej i prawnej.		
Cel szczegółowy 2.3. Rozwijanie dostępu do wsparcia psychologicznego i edukacyjnego		
Kierunki działań	**Wskaźniki**	**Realizatorzy / partnerzy**
• Ułatwianie dzieciom i młodzieży kontaktu z psychologiem, pedagogiem i innymi specjalistami; • upowszechnianie informacji o dostępnych formach pomocy; • wspieranie młodzieży w planowaniu dalszej edukacji i rozwoju; • organizowanie zajęć psychoedukacyjnych.	Liczba dostępnych form wsparcia; liczba konsultacji i zajęć psychoedukacyjnych; liczba dzieci i młodzieży korzystających ze wsparcia.	Gminny Punkt Wsparcia Rodziny, placówki oświatowe, poradnia psychologiczno-pedagogiczna, specjaliści.

Cel szczegółowy 2.4. Poszerzanie oferty aktywnego czasu wolnego i miejsc spotkań		
Kierunki działań	**Wskaźniki**	**Realizatorzy / partnerzy**
• Organizowanie zajęć sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych i rozwijających zainteresowania; • organizowanie wyjazdów, kolonii, półkolonii i innych form wypoczynku; tworzenie bezpiecznych miejsc spotkań dla młodzieży; • wykorzystywanie istniejącej infrastruktury i zasobów lokalnych.	Liczba zajęć, wydarzeń i wyjazdów; liczba uczestników; liczba dostępnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.	Gmina Lipie, placówki oświatowe, GOPS w Lipiu, organizacje pozarządowe, lokalni partnerzy.
Cel strategiczny 3. **Rozwijanie dostępności i koordynacji lokalnego systemu wsparcia rodzin**		
Cel szczegółowy 3.1. Ułatwianie dostępu do poradnictwa i pomocy specjalistycznej		
Kierunki działań	**Wskaźniki**	**Realizatorzy / partnerzy**
• Rozwijanie współpracy z podmiotami świadczącymi pomoc psychologiczną, pedagogiczną, prawną i socjalną; • ułatwianie rodzinom korzystania ze specjalistycznego wsparcia; • rozwijanie możliwości korzystania z rehabilitacji oraz wsparcia związanego ze zdrowiem i niepełnosprawnością; • wzmacnianie ścieżek kierowania do specjalistów.	Liczba rodzin korzystających z poradnictwa; liczba dostępnych form specjalistycznego wsparcia; liczba osób skierowanych do specjalistów lub usług wspierających.	GOPS w Lipiu, Gminny Punkt Wsparcia Rodziny, placówki oświatowe, podmioty ochrony zdrowia, poradnia psychologiczno-pedagogiczna.
Cel szczegółowy 3.2. Wzmacnianie informacji o usługach i możliwościach uzyskania pomocy		
Kierunki działań	**Wskaźniki**	**Realizatorzy / partnerzy**
• Systematyczne przekazywanie mieszkańcom informacji o dostępnych świadczeniach i usługach;	Liczba opracowanych i upowszechnionych materiałów informacyjnych;	GOPS w Lipiu, Gmina Lipie, placówki oświatowe,

• przygotowywanie czytelnych materiałów dla rodziców i młodzieży; • upowszechnianie informacji o opiece nad dziećmi, poradnictwie, rehabilitacji i profilaktyce; • wykorzystywanie różnych kanałów komunikacji.	liczba działań informacyjnych; liczba wykorzystywanych kanałów komunikacji.	Gminny Punkt Wsparcia Rodziny, lokalni partnerzy.
Cel szczegółowy 3.3. Koordynowanie działań podmiotów działających na rzecz rodziny		
Kierunki działań	**Wskaźniki**	**Realizatorzy / partnerzy**
• Rozwijanie współpracy GOPS, placówek oświatowych, służb, instytucji pomocowych i organizacji społecznych; • wspólne planowanie działań wobec rodzin wymagających wsparcia; • organizowanie działań profilaktycznych; • dostosowywanie współpracy do potrzeb konkretnej rodziny i dziecka.	Liczba spotkań i przedsięwzięć międzyinstytucjonalnych; liczba współpracujących podmiotów; liczba rodzin objętych skoordynowanym wsparciem.	GOPS w Lipiu, placówki oświatowe, PCPR, Policja, kuratorzy sądowi, Gminny Punkt Wsparcia Rodziny, organizacje pozarządowe.
Cel strategiczny 4. **Wspieranie stabilności życiowej rodzin i ograniczanie skutków trudnych sytuacji**		
Cel szczegółowy 4.1. Towarzyszenie rodzinom w trudnościach ekonomicznych, zawodowych i zdrowotnych		
Kierunki działań	**Wskaźniki**	**Realizatorzy / partnerzy**
• Prowadzenie pracy socjalnej ukierunkowanej na poprawę warunków życia; • wspieranie członków rodzin w korzystaniu z aktywizacji zawodowej i podnoszeniu kwalifikacji;	Liczba rodzin objętych pracą socjalną; liczba osób skierowanych do działań aktywizacyjnych; liczba rodzin korzystających	GOPS w Lipiu, PUP, PCPR, podmioty ochrony zdrowia, placówki oświatowe.

• pomoc rodzinom doświadczającym choroby, niepełnosprawności i potrzeby rehabilitacji; • łączenie różnych form pomocy zgodnie z sytuacją rodziny.	ze wsparcia w zakresie zdrowia, rehabilitacji lub niepełnosprawności.	

Cel szczegółowy 4.2. Długofalowa praca z rodzinami wymagającymi intensywnego wsparcia		
Kierunki działań	**Wskaźniki**	**Realizatorzy / partnerzy**
• Prowadzenie systematycznej pracy z rodzinami doświadczającymi utrzymujących się trudności; • rozwijanie pracy asystenta rodziny opartej na indywidualnym planie pomocy; • ograniczanie ryzyka umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej; • wspieranie rodzin w odzyskiwaniu samodzielności i prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczych.	Liczba rodzin objętych długofalową pomocą; liczba rodzin objętych asystenturą; liczba rodzin, w których osiągnięto uzgodnione cele pracy.	GOPS w Lipiu, asystent rodziny, PCPR, sąd, kuratorzy sądowi, placówki oświatowe.

Cel szczegółowy 4.3. Włączanie rodzin w życie społeczności i ograniczanie ryzyka izolacji		
Kierunki działań	**Wskaźniki**	**Realizatorzy / partnerzy**
• Tworzenie możliwości udziału rodzin w wydarzeniach społecznych, kulturalnych, sportowych i edukacyjnych; • włączanie rodzin znajdujących się w trudniejszej sytuacji do działań integracyjnych; • wzmacnianie kontaktów rodzinnych i sąsiedzkich;	Liczba działań integracyjnych i aktywizujących; liczba uczestników; liczba podmiotów i grup społecznych zaangażowanych w działania.	Gmina Lipie, GOPS w Lipiu, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, lokalni partnerzy.

• wykorzystywanie lokalnych zasobów społecznych.

Rozdział IX

Zakładane rezultaty

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2027–2029 ma przyczynić się do wzmacniania rodzin, poprawy ich codziennego funkcjonowania oraz dalszego rozwoju lokalnego systemu wsparcia. Zakładane rezultaty odnoszą się zarówno do sytuacji rodzin i dzieci, jak i do jakości współpracy oraz dostępności pomocy oferowanej mieszkańcom.

W wyniku realizacji programu zakłada się w szczególności:

- wzmacnianie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców i opiekunów oraz poprawę relacji rodzinnych;
- zwiększenie dostępności pomocy społecznej, psychologicznej, terapeutycznej, prawnej i specjalistycznej;
- wcześniejsze rozpoznawanie trudności rodzinnych oraz sprawniejsze kierowanie do odpowiednich form wsparcia;
- wzmacnianie samodzielności rodzin oraz ich aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej;
- rozwijanie działań profilaktycznych dotyczących uzależnień, przemocy i zachowań ryzykownych;
- tworzenie dzieciom i młodzieży możliwości bezpiecznego i wartościowego spędzania czasu oraz rozwijania zainteresowań;
- wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa dzieci i młodzieży oraz dostępu do pomocy w sytuacjach trudnych;
- rozwijanie współpracy pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz rodzin;
- wspieranie rodzin w osiąganiu trwałej poprawy funkcjonowania i większej samodzielności.

Rozdział X

Realizacja i finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2027–2029

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny będzie opierać się na współpracy instytucji i podmiotów działających na rzecz dzieci, młodzieży i rodzin. Współdziałanie to ma służyć lepszemu wykorzystaniu dostępnych zasobów oraz zapewnieniu mieszkańcom pomocy adekwatnej do ich potrzeb.

Koordynację realizacji programu prowadzić będzie **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipiu**, odpowiedzialny za organizowanie działań, ich bieżącą koordynację oraz monitorowanie realizacji programu. W zależności od charakteru podejmowanych działań współpraca obejmować będzie m.in. placówki oświatowe, Gminny Punkt Wsparcia Rodziny, podmioty ochrony zdrowia, Policję, sądy i kuratorów sądowych, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kłobucku, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty wspierające dzieci i rodziny.

Podejmowane działania będą dostosowywane do aktualnych potrzeb mieszkańców oraz wniosków wynikających z monitorowania i oceny realizacji programu. Szczególna uwaga zostanie skierowana na wzmacnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzin, wczesne reagowanie na pojawiające się trudności, zapobieganie sytuacjom kryzysowym oraz tworzenie dzieciom i młodzieży warunków sprzyjających bezpiecznemu rozwojowi i funkcjonowaniu w środowisku rodzinnym.

Finansowanie programu będzie odbywać się przede wszystkim ze środków **Gminy Lipie**, a także – w miarę dostępnych możliwości – z innych źródeł, w tym programów krajowych i regionalnych, dotacji, grantów oraz funduszy Unii Europejskiej.

Współpraca różnych podmiotów oraz wykorzystywanie dostępnych źródeł finansowania będzie sprzyjać ciągłości podejmowanych działań, elastycznemu reagowaniu na zmieniające się potrzeby mieszkańców oraz dalszemu rozwojowi lokalnego systemu wsparcia rodzin.

Rozdział XI

Monitoring i ewaluacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2027–2029

Prawidłowa realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny wymaga systematycznego monitorowania podejmowanych działań oraz okresowej oceny ich efektów. Pozwoli to na bieżące rozpoznawanie potrzeb rodzin i dzieci, ocenę postępów w realizacji programu oraz dostosowywanie podejmowanych działań do zmieniającej się sytuacji mieszkańców.

Monitoring będzie prowadzony w oparciu o przyjęte wskaźniki, informacje dotyczące realizowanych działań oraz dane przekazywane przez podmioty zaangażowane w realizację programu. Istotnym elementem monitorowania będą również coroczne sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny przygotowywane przez **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipiu**.

Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, **Wójt Gminy Lipie** składa **Radzie Gminy Lipie**, w terminie do dnia 31 marca każdego roku, roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z ich realizacją.

Ocena realizacji programu będzie uwzględniała w szczególności analizę przyjętych wskaźników, dostępnych danych, sprawozdań oraz informacji przekazywanych przez instytucje i podmioty współpracujące przy realizacji programu. Wyniki monitoringu pozwolą na ocenę stopnia realizacji zaplanowanych działań oraz wskazanie obszarów wymagających dalszego rozwijania, wzmocnienia lub modyfikacji.

Po zakończeniu okresu obowiązywania programu przeprowadzona zostanie ewaluacja końcowa, obejmująca ocenę stopnia realizacji założonych celów i rezultatów oraz skuteczności podejmowanych działań. Wnioski z ewaluacji będą mogły zostać wykorzystane przy planowaniu kolejnych działań na rzecz rodzin oraz opracowywaniu następnego Gminnego Programu Wspierania Rodziny.